

Kystvandrådet peger på, hvordan vi kan få livet tilbage i Limfjorden.

Den største udfordring, for livet i Thisted Bredning, er kvælstoftilførslen fra dyrkede arealer. Samlet set ender 1150 tons kvælstof hvert år i netop den del af Limfjorden. 3 % kommer fra renseanlæg og overløb. Det fastslår nye analyser fra Kystvandrådet, der samtidig viser 7 nødvendige tiltag for at få livet i Limfjorden tilbage.

Limfjorden – og i særdeleshed Thisted Bredning - er udfordret. Fisk, bunddyr og klart vand er erstattet af perioder med algeopblomstring og iltsvind. Kystvandrådets opgave er at kortlægge de største udfordringer for vandmiljøet ved Thisted Bredning, og pege på mulige løsninger. Bag Kystvandrådet står 16 organisationer på tværs af bl.a. landbrug, natur, forsyning og fiskerierhverv. De præsenterer nu de første resultater.

Kvælstof er den største udfordring

Kystvandrådets analyser og resultater peger på især 3 væsentlige konklusioner:

- Kvælstofudledningen er ubetinget det største problem i Thisted Bredning. Hvert år tilføres 1150 tons kvælstof til netop den del af fjorden. Udledning fra dyrkede arealer udgør hovedparten af bidraget til vandmiljøet. En mindre del kommer fra naturen selv.
- Udledning af kvælstof fra renseanlæg og overløb ved regnvejr udgør tilsammen 3 %
- Fosforudledningen udgør ikke et nævneværdigt problem i Thisted Bredning

Med et klart kendskab til de primære udfordringer, bliver det muligt at pege på løsninger.

Faktaboks: Hvor kommer kvælstof fra:

Overordnet set stammer kvælstof dels fra naturen – dels fra menneskeskabte kilder. Der kan være mindre lokale variationer, men det generelle billede er at:

- Størstedelen kommer fra landbrugets dyrkede arealer.
- 20-30 % af kvælstofudledningen kommer fra processer i naturen, som vi ikke kan påvirke og ændre.
- Kun en mindre del kommer fra spildevand og overløb

Spildevand skaber overskrifter men ikke problemer

Renseanlæg renser i dag spildevandet for kvælstof og fosfor. Kystvandrådets resultater slår fast, at renseanlæg, spildevand og overløb kun står for 3 % af kvælstoftilførslen til Thisted Bredning. Tilsvarende udleder renseanlæg, spildevand og overløb knap 4 tons fosfor årligt.

Nye EU-krav, betyder at der i fremtiden også skal renses for miljøfremmede stoffer. Formålet er at fjerne fx medicinrester og PFAS fra spildevandet, så det ikke ledes ud i naturen. Kystvandrådets analyser peger dog ikke på at miljøfremmede stoffer fra renseanlæg udgør et problem i Limfjorden i dag.

7 indsatser kan genskabe livet i Thisted Bredning

Man så de første tegn på ubalance i fjorden allerede tilbage i 80'erne. En ubalance der er forværret gennem årene. Men målet er nu klart. Kvælstofudledningen skal reduceres med ca. 520 tons – det er knap en halvering af den udledning, der er i dag. Et enigt Kystvandråd peger på 7 tiltag, der tilsammen har potentiale for at indfri det mål, og få livet tilbage i Limfjorden, eller som opgaven hedder på fagsprog: Sikre god økologisk tilstand.

Det er Kystvandrådets holdning, at det intense fokus på Grøn Trepert sammen med Kystvandrådets forslag til indsatser i samspil kan gendanne balancen i fjorden.

Kystvandrådet peger på følgende 7 indsatser:

1. Vådområdeprojekter er det mest effektive redskab. Det er et væsentligt element at få udtaget de vådområdearealer, der er indtegnet i den grønne treparts omlægningsplaner. Ad den vej kan man indfri i omegnen af 70 % af den nødvendige kvælstofreduktion.
2. Landbruget har gennemført dele af omstillingen. Der er gennem årene indført regler om bl.a. efterafgrøder og reduceret gødningsudbringning. Det tager tid, før vi ser den konkrete effekt i vandmiljøet. Modelberegninger siger at indsatsen i fremtiden vil fjerne 59 tons kvælstof, svarende til godt 10 % af den nødvendige kvælstofreduktion.
3. Etablering af græsproteinanlæg i Thisted Kommune, der kan håndtere 2000 hektar græs. Det vil reducere kvælstofudledningen med 44 tons, hvilket svarer til mere end 8 % af reduktionsbehovet.
4. Kystvandrådets synergianalyser peger på, hvor der gennem skovrejsning eller ekstensivering af kan opnås forskellige synergier, særligt drikkevandsbeskyttelse. Kystvandrådet peger på 2600 hektar, der kan reducere med knap 35 tons og dermed cirka 7 % af den nødvendige kvælstofreduktion. Arealerne er ikke tegnet ind i de eksisterende omlægningsplaner for grøn trepart.
5. Ekstensivering af arealer, med særligt potentiale for store sammenhængende naturarealer over 200 hektar, har potentiale til at fjerne 29 tons kvælstof, svarende til godt 5 % af den nødvendige kvælstofreduktion. Arealerne er ikke tegnet ind i de eksisterende omlægningsplaner for grøn trepart.
6. Gennemføre planlagte spildevandsplaner med fokus på separatkloakering, ny teknologi der bl.a. reducerer overløb, samt flytning af renseanlæg Sundby Mors og Vilsund. Det vil fjerne minimum 7 tons kvælstof, svarende til godt 1 % af det samlede reduktionsbehov.

Når alle indsatser er gennemført, vil der gå i omegnen af 30 år, før vi ser den fulde effekt og Thisted Bredning forhåbentligt er tilbage i balance. Derfor vurderer Kystvandrådet, at der er brug for at booste indsatsen med en 7. handling. Målet er at supplere med midlertidige muslingeproduktionsanlæg på vandet. De kan filtrere vandet, optage kvælstof, og bruges til lokale muslingerev. Det vil samtidig bidrage med levesteder for bunddyr og fisk. Begge del vil være med til at forbedre vandmiljøet lokalt – og relativt hurtigt. Men løsningen kan aldrig stå alene.

- "Kystvandrådets analyser viser at landbruget allerede er i gang. Samtidig er der fokus på nye teknologier som græsprotein, der kan styrke landbruget og skabe nye forretningsområder. Alle skal bidrage og når vi bringer hele paletten i spil fra landbrug til spildevand, så kan vi faktisk komme 100 % i mål. Det er glædeligt," fortæller Mette Iversen, talsperson for Kystvandrådet og Fjordlands repræsentant i Kystvandrådet.
- "Kystvandrådets plan indebærer gode grønne gevinster i form af mere natur, skov og grundvandsbeskyttelse. Planen fastslår også at 97% af Thisted Brednings kvælstofbelastning kommer fra landbrug og natur. Det er vigtige resultater. Planen indeholder også virkemidler som græsproteinanlæg og tidsforsinkelse, som i øjeblikket er nye forslag til virkemidler. Derfor er det ønskeligt at udviklingen bør følges nøje indtil der er god økologisk tilstand i Thisted Bredning," fortæller Lars Rask Mortensen, talsperson for Kystvandrådet og Thylands Lystfiskerforenings repræsentant i Kystvandrådet.

Kystvandrådet afleverer nu sit arbejde til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, der bruger det som et indspark til arbejdet med den kommende nationale vandområdeplan, der skal sikre at vi i Danmark overholder EU-lovgivning. For Kystvandrådets parter handler det nu om at følge udvikling tæt og fortsat arbejde dynamisk med løsningerne. For borgerne handler det om et håb om en fremtid med en sund og ren fjord.

Dyk ned i Kystvandrådets analyser og faglige rapporter samt indsatsprogram
www.thisted.dk/kystvandrådsrapporter

For yderligere spørgsmål kontakt Kystvandrådets talspersoner

Mette Iversen, Fjordland, 30528706

Lars Rask Mortensen, Thylands Lystfiskerforening, 30296707

Faktaboks:

Hvem og hvad er Kystvandrådet?

Kystvandrådet for Thisted Bredning blev etableret i 2025. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har finansieret rådet med fem millioner kroner.

I Kystvandrådet sidder

- Fjordland
- Agillix
- Familielandbruget
- Thy Forsyning
- Morsø Forsyning
- Foreningen Muslingeerhvervet
- Landbrugsrådet på Mors
- Dansk Akvakultur
- Danmarks Naturfredningsforening Thy
- Danmarks Naturfredningsforening Mors
- Dansk Ornitologisk Forening
- Danmarks Jægerforbund
- Biologisk Forening for Nordvestjylland
- Thylands Lystfiskerforening
- Morsø Lystfiskerforening
- Friluftsrådet
- Observatører
- Politikerrepræsentant for Thisted Kommune
- Politikerrepræsentant for Morsø Kommune
- DN Lokal Trepert Repræsentant
- Limfjordsrådets formandskab

Fakta

Kystvandrådene og kommunernes opgaver er at rådgive i følgende:

- Udarbejdelse og realisering af omlægningsplaner
- Fælles forståelse for kystvandenes væsentligste udfordringer
- Afprøvelse af konkrete indsatser eller andre metoder gennem forsøgsprojekter
- Udarbejdelse af forslag til indsatsprogrammer, som skal understøtte de mål, som gælder for kystvandene efter bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster

Kilde: Ministeriet for Grøn Trepert.